

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Přemyslovci - Svatý Václav

Tematická oblast	Přemyslovci
Datum vytvoření	19.10.2012
Ročník	První
Stručný obsah	Svatý Václav patří k nejznámějším českým knížatům
Způsob využití	Výklad nové látky, opakování
Autor	Dana Rambousková
Kód	VY_32_INOVACE_18_DRAM16

Svatá Ludmila

- Když r. 921 zemřel Vratislav, došlo ve vládnoucím rodu ke sporům. Jejich vyvrcholením bylo **zavraždění kněžny Ludmily**, Václavovy babičky, v září roku 921 na hradišti Tetín bojovníky najatými kněžnou Drahomírou. Ludmila byla později **svatořečena**.
- Ludmila se narodila kolem r. 860 v pohanském prostředí na knížecím dřevěném hradu Pšov nad soutokem Labe a Vltavy. Hrad byl v 10. stol. přestavěn na kamenný a od 16. stol. stojí na jeho místě zámek Mělník.

Václavovo dětství

- Václav se narodil asi 903 - 907 ve Stochově u dnešního Kladna a zemřel **28. září** 935 ve Staré Boleslavi.
- **Byl vychováván na Budči.** Ludmila a slovanští kněží (Pavel, Učen) ho učili číst a psát staroslověnsky a latinsky a vštěpovali mu křesťanskou víru.
- Drahomíra byla jeho matka, nebo macecha?

Samostatná práce žáků

- Proč je Václavovo jméno spojováno se jménem jeho babičky Ludmily?
- Proč historikové váhají, jestli byla Drahomíra Václavova matka, nebo macecha?
- Která literární díla vyprávějí o životě Ludmily nebo Drahomíry?

Václavův vzhled

- Václav byl štíhlý, vysoký a svalnatý muž, měl podlouhlý obličej, světlé vlasy a snad modré oči. V každém případě měl dokonalý chrup bez jediného kazu. Podle genetické anomálie, srůstu lebečních švů ve velmi mladém věku, se soudí, že Václav zemřel asi ve věku kolem čtyřicítky, to by ovšem znamenalo, že roku 921 se ujímal vlády nejméně jako pětadvacetiletý muž, takže tradiční výklad, že se po otcově smrti nemohl chopit vlády pro nezletilost, může být chybný.

J.V.Myslbek: jezdecká socha sv. Václava na Václavském náměstí

- http://simonak.eu/images/obrazky_ostatni_strany/h_k/9_28_3.jpg

Kníže Václav (924 – 935)

- Od roku 921 do 924 se poručnické vlády ujala Drahomíra.
- Václav rozhodně nebyl slabý a bojácný panovník. Svědčí o tom zhojená sečná rána na lebce a vyprávění o pokoření zlického vévody, jemuž Václav, aby zabránil zbytečným obětem v bitvě, nabídl osobní souboj.

Domácí politika

- Václav vládl pouze v prostoru kolem Prahy a ještě v Pšovsku, tedy na Mělnicku a Kokořínsku. Je však pravděpodobné, že místní vládci ostatních rozdrobených českých území uznávali jeho autoritu.
- Pokud kníže Václav vojensky porazil některého z dalších českých knížat, jeho území neobsadil a spokojil se s formálním slibem závislosti.

Zahraniční politika

- Důležitým problémem Václavovy vlády se stal vztah k Východofranské říši, k saskému a bavorskému vévodství.
- Roku 919 byl franským králem zvolen saský vévoda **Jindřich I. Ptáčník** (919 - 936). Bránil se nájezdům Maďarů na území své říše. V letech 924 až 933 platil Maďarům tribut a příměří využil k opevňování měst a budování silné jízdní armády. (Maďary pak porazil jeho syn Ota I. v bitvě na řece Lechu r. 955).
- V roce 929 Jindřich I. Ptáčník zahájil výboje proti Polabským Slovanům , výsledkem bylo připojení Braniborska a Míšeňska k říši.

Samostatná práce žáků

- Kdo byl Jindřich Ptáčník?
- Kdo byli Maďaři a o co v 10. století usilovali?
- Co byl tribut? Co znamená tribut pacis?

Tribut

- Roku 929 vtrhla saská a bavorská vojska do Čech. Útok nebyl očekáván, a tak pronikla až k Praze. Václav si nepřál, aby byla jeho země vydrancovaná, a raději se podrobil. **Výsledkem jednání bylo placení obvyklého tributu:** 120 volů a 500 hřiven (asi 125 kg) stříbra (hřivna stříbra = stříbrná tyčinka oválného, plochého či půlkruhového průřezu o délce zhruba 10 až 13 cm).
- Němci začali promlouvat do vnitřních záležitostí na českém území. Čechy se odklonily od Bavorska a začaly se přiklánět k Sasku, o tom svědčí i zasvěcení nového kostela na Pražském hradě saskému patronu Vítovi.

Vražda knížete Václava

- Dne 28. září 935 byl kníže Václav zavražděn členy družiny svého bratra (Tira, Čista, Tuža, Hněvsa) ve Staré Boleslavi. Den předtím se konala velká hostina buď kvůli křtu Boleslavova syna , nebo kvůli výročí zasvěcení místního kostela.
- Brzy ráno došlo ke sporu. Boleslav Václava napadl, když šel kníže na jitřní mši. Václav útok odrazil, bratrovým druhům se však už neubráníl. Snažil se dostat do kostela, ale to se mu už nepodařilo. Po jeho smrti jsou vyvraždění jeho přívrženci i jejich rodiny včetně dětí.

Bratři

- **Způsoby vládnutí Václava a Boleslava se výrazně lišily.** Pokud Václav vojensky porazil některého z českých knížat, jeho území neobsadil, ale spokojil se s formálním slibem závislosti.
- Boleslav se snažil pevně ovládnout celé Čechy, zbavit ostatní knížata moci a dosadit na jejich území správce, kteří by vybírali od zdejšího obyvatelstva daně. Za tyto prostředky pak bylo možné vybudovat vojsko a zbavit se poplatné závislosti na Sasku. To se mu povedlo.

Svatováclavská tradice

- Už tři roky po Václavově smrti vznikla 1. staroslověnská legenda.
- Asi r. 986 byla v Řezně sepsána lat. legenda *Crescente fide christiana* (Za časů šíření křesťanské víry).
- Koncem 10. stol. u nás vznikla **Kristiánova legenda**.
- Gumpoldova legenda byla sepsána r. 980 z příkazu císaře Oty II.
- Část ostatků sv. Václava je uložena na Pražském hradě v katedrále sv. Víta. Lebka bývá při slavnostních příležitostech vystavována.

Václavské náměstí v Praze

- Karel Havlíček Borovský navrhl, aby "Koňský trh ke cti našeho starého, milého patrona sv. Václava nazván byl Svatováclavským."
- Myslbekova jezdecká socha sv. Václava na Václavském náměstí v Praze spočívá pouze na dvou bodech – přední levé noze a zadní pravé noze Václavova koně. Na podstavci je napsáno: „Svatý Václave, vévodo české země, kníže náš, nedej zahynouti nám ni budoucím.“
- Svátek sv. Václava se od r. 1670 v celosvětovém církevním kalendáři slaví 28. září.

Svatováclavský chorál

- **Svatováclavský chorál**

Svatý Václave, vévodo české země, kněže náš,
pros za ny Boha, svatého Ducha, Kyrieleison.
Pomoci tvé žádámy, smiluj se nad námi, utěš
smutné, otžeň vše zlé, svatý Václave! Kyrieleison.

<http://www.ucl.cas.cz/edicee/data/antologie/zliteratury/VZCL3/22.pdf>

- http://www.youtube.com/watch?v=9rAvJxuhe_I
- <http://www.youtube.com/watch?v=xcxLHzpDraQ>

Opakování

- Na internetu pod heslem Slovanské hradiště Budeč vyhledejte informace o tom, co dnešní turista v Budči najde.
- Co je tribut?
- Jezdeckou Václavovu sochu na Václavském náměstí v Praze doplňují sochy čtyř českých světců. Kterých?
- O čem vypráví Kristiánova legenda?

ZDROJE

- http://regiony.ic.cz/clanky/praha/vaclav_v.jpg
- http://simonak.eu/images/obrazky_ostatni_strany/h_k/9_28_3.jpg
- http://www.youtube.com/watch?v=9rAvJxuhe_I
- <http://www.youtube.com/watch?v=xcxLHzpDraQ>
- <http://www.ucl.cas.cz/edicee/data/antologie/zliteratury/VZCL3/22.pdf>
- Beneš,Z.: Dějiny středověku, nakl. Práce 2001
- Beneš,Z. – Petráň,J.: České dějiny 1, nakladatelství Práce 1997